

Effects of an Educational Program to Enhance Health Literacy on Sexually Transmitted Disease Prevention Behaviors Among 7th-grade Student Leaders in a High School in Savannakhet Province, LAO PDR*
 ผลของโปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรม การป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ในแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย (ม.7) โรงเรียนมัธยมปลาย แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว*

ลัดจะนา	นนปะสิต**	Lotchana	Nonpasith**
นุชรรัตน์	มังคละศิริ***	Nutcharat	Mangkarakeree***
เดชา	ทำดี ****	Decha	Tamdee****

Abstract

Sexually transmitted infections among high school students in Laos continue to present a health issue for this group. Therefore, promoting behaviors to prevent them is of great importance. This quasi-experimental research using a two-group pretest–posttest design aimed to study the effects of an educational program to enhance health literacy on sexually transmitted disease prevention behaviors among 7th-grade student leaders in a high school in Savannakhet Province, LAO PDR. The sample group consisted of 126 high school student leaders (Grade 7) divided into an experimental group and a comparison group of 63 people each for a period of 6 weeks. The tools used in the study had two parts. Part 1 was a program to promote health literacy towards sexually transmitted infection prevention behaviors using a teaching model based on the Medagogy theory using PITS teaching principles. Part 2 was the data collection form, which consisted of a behavioral questionnaire for prevention of sexually transmitted infections. Cronbach's alpha coefficient was checked for reliability at .92. Data analysis used descriptive statistics, independent t-test, and paired t-test.

After undergoing the educational program to promote health literacy, the experimental group had a significantly higher mean score ($M = 93.11, SD = 18.94$) for sexually transmitted infection prevention behaviors than before ($M = 65.13, SD = 15.79$) receiving the program ($p < .001$) and their behavior in preventing sexually transmitted infections after the experiment was significantly higher than that of the comparison group ($M = 78.32, SD = 16.45$) ($p < .001$).

The study revealed that the educational program can enhance health literacy on sexually transmitted disease prevention behaviors among high school student leaders, and therefore, it could be applied to groups of students in other areas with similar contexts.

Keywords: Educational programs; Health literacy; Preventive behaviors; Sexually transmitted infections; High school student leaders

* Master's thesis, Master of Nursing Science Program in Community Nurse Practitioner, Boromarajonani College of Nursing Nakhon Phanom, Nakhon Phanom University

** Corresponding author, Graduate student of Nursing Science Program, Boromarajonani College of Nursing Nakhon Phanom, Nakhon Phanom University; e-mail: Lotchanamay@gmail.com

*** Assistant Professor, Boromarajonani Collge of Nursing Nakhon Phanom, Nakhon Phanom University

**** Associate Professor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University

Received 20 September 2023; Revised 20 January 2024; Accepted 2 February 2024

Effects of an Educational Program to Enhance Health Literacy on Sexually Transmitted Disease Prevention Behaviors Among 7th-grade Student Leaders in a High School in Savannakhet Province, LAO PDR

ผลของโปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมกำบังการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ในแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย (ม.7) โรงเรียนมัธยมปลาย แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว

บทคัดย่อ

การติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ในนักเรียนมัธยมปลายของลาว ยังเป็นปัญหาทางสุขภาพของกลุ่มนักเรียนดังกล่าว ดังนั้น การส่งเสริมพฤติกรรมกำบังการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์จึงมีความสำคัญยิ่ง การวิจัยกึ่งทดลองแบบ 2 กลุ่มวัดผลก่อนและหลังการทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมกำบังการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ในแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย (ม.7) โรงเรียนมัธยมปลาย แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว กลุ่มตัวอย่าง คือ แกนนำนักเรียนมัธยมปลาย (ม.7) จำนวน 126 คน แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง 63 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 63 คน ระยะเวลา 6 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามี 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 โปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมกำบังการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีมีดาก็อกกีโดยใช้หลักการสอนพิตส์ ส่วนที่ 2 คือ เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามพฤติกรรมกำบังการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยหาค่า Cronbach's alpha coefficient ได้เท่ากับ .92 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา สถิติ independent t-test และ paired t-test

ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังได้รับโปรแกรมฯ กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกำบังการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ($M = 93.11, SD = 18.94$) สูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมฯ ($M = 65.13, SD = 15.79$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกำบังการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์หลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ($M = 78.32, SD = 16.45$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

ผลการศึกษาพบว่า โปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพสามารถส่งเสริมให้แกนนำนักเรียนมัธยมปลายมีพฤติกรรมกำบังการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ดังนั้นอาจจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มนักเรียนพื้นที่อื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้

คำสำคัญ: โปรแกรมการให้ความรู้ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ พฤติกรรมกำบัง การติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ แกนนำนักเรียนมัธยมปลาย

* วิทยานิพนธ์หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม มหาวิทยาลัยนครพนม

** ผู้เขียนหลัก นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม มหาวิทยาลัยนครพนม e-mail: Lotchanamay@gmail.com

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม มหาวิทยาลัยนครพนม

**** รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วันที่รับบทความ 20 กันยายน 2566 วันที่แก้ไขบทความ 20 มกราคม 2567 วันที่ตอบรับบทความ 2 กุมภาพันธ์ 2567

ผลของโปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมกำบังการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์
ในแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย (ม.7) โรงเรียนมัธยมปลาย แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ เป็นปัญหาสาธารณสุขระดับโลก ปี พ.ศ. 2562 ยังพบว่า ทั่วโลกมีวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ตอนต้นอายุ 15-49 ปี ติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นมากกว่า 1 ล้านคนต่อวัน (WHO, 2019) โดยเป็นโรคที่เกิดจากแบคทีเรีย 4 โรค ได้แก่ หนองในเทียม 127 ล้านคน หนองใน 87 ล้านคน ซิฟิลิส 6.3 ล้านคน และโรคติดเชื้อทริโคโมแนซ 156 ล้านคน ในขณะที่ผู้ป่วยประมาณ 417 ล้านคน ติดเชื้อไวรัสเริม (Herpes viruses) และผู้หญิง 291 ล้านคนติดเชื้อ Human papilloma virus (HPV) ที่เป็นสาเหตุของมะเร็งปากมดลูก นอกจากนี้ยังพบผู้ป่วยประมาณ 240 ล้านคนทั่วโลก ที่ป่วยด้วยโรคไวรัสตับอักเสบบี (WHO, 2018) และโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในกลุ่มวัยรุ่น และเด็กนักเรียน ซึ่งการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นมีมากกว่า 490 ล้านราย โดยเป็นโรคเริมที่อวัยวะเพศ และมีผู้ติดเชื้อรายใหม่เพิ่มขึ้นกว่า 20 ล้านราย มีผู้ป่วยโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์รายใหม่เพิ่มขึ้นทุกปีในกลุ่มอายุ 15-19 ปี นอกจากนี้ในแต่ละวันคาดว่ามีมากกว่าหนึ่งล้านรายที่ติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่กำลังพัฒนา (WHO, 2021)

จากข้อมูลรายงานระบบเฝ้าระวังโรค 506 ประเทศไทย ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560-2564) พบว่า อัตราป่วยโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ 5 โรคหลัก เท่ากับ 28.8, 31.6, 33.8, 33.6 และ 29.2 ราย ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ ซึ่งในปีงบประมาณ 2565 พบอัตราป่วยโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ 5 โรคหลัก เท่ากับ 31.7 ราย ต่อประชากรแสนคน แสดงให้เห็นว่ามีการระบาดของโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ที่สูงขึ้นจากปีที่ผ่านมา เมื่อพิจารณาอัตราป่วยโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ปีงบประมาณ 2565 จำแนกตาม 5 โรคหลัก รายโรคพบว่า โรคซิฟิลิสเป็นโรคที่ได้รับรายงานเข้ามาในระบบเฝ้าระวังโรค 506 มากที่สุด คิดเป็นอัตราป่วย เท่ากับ 18.6 รายต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ โรคหนองใน โรคหนองในเทียม โรคแผลริมอ่อน และกามโรคของต่อมและท่อน้ำเหลือง (8.5, 3.1, 1.3 และ 0.2 ราย ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ)

แนวโน้มการเกิดโรคซิฟิลิสในกลุ่มเยาวชนอายุ 15-24 ปี ระหว่างปีงบประมาณ 2560-2565 พบว่า มีแนวโน้มของอัตราป่วยสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากอัตราป่วย 20.2 ราย ต่อประชากรแสนคนในปีงบประมาณ 2560 เป็น 59.0 ราย ต่อประชากรแสนคน ในปีงบประมาณ 2565 (Department of Disease Control, Ministry of Public Health, 2023) จะเห็นได้ว่า การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นและปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร เป็นปัญหาที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในกลุ่มเด็กนักเรียนในประเทศไทย จากรายงานสถานการณ์การอนามัยเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชนปี พ.ศ. 2559-2561 จำแนกตามเพศพบว่า ในเพศชายอายุเฉลี่ยของนักเรียนเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก คือ 15.1, 15.2 และ 15.1 ตามลำดับ เพศหญิงอายุเฉลี่ยของนักเรียนเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกคือ 15.4, 15.2 และ 15.5 ตามลำดับ (Bureau of Reproductive Health, Department of Health, Ministry of Public Health, 2018)

ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) พบวัยรุ่นลาวมีประสบการณ์ทางเพศก่อนอายุ 15 ปี ร้อยละ 62.7 มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย ร้อยละ 48.5 (Inthavong et al., 2020) และพบการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ป้องกันของวัยรุ่นลาว อายุ 15-19 ปี เพศชาย ร้อยละ 21 และเพศหญิง ร้อยละ 27 มีเพศสัมพันธ์ในช่วง 12 เดือนก่อนการสำรวจ และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 70 ในกลุ่มอายุ 20-24 ปี (Chanthamath et al., 2019) การที่วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยส่งผลกระทบทำให้เกิดปัญหาสุขภาพทางเพศ

การติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น เกิดจากการมีพฤติกรรมเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ ขาดความรู้ในการตระหนักถึงความปลอดภัย และไม่มีทักษะชีวิต วัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกส่วนมากไม่มีการป้องกัน (Manwong et al., 2022) และพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ เช่น ซิฟิลิส หนองใน นอกจากนี้หากเกิดการตั้งครรภ์อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพมารดาและทารก เพิ่มโอกาสการติดเชื้อจากมารดาสู่

ผลของโปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมกำหนัดป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ในแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย (ม.7) โรงเรียนมัธยมปลาย แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว

ทารก และการตายของมารดา การตั้งครรภ์ในหญิงวัยรุ่นอาจเป็นสาเหตุเกิดการตกเลือดหลังคลอด และการติดเชื้อจากการศึกษาพบว่า การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นใน สปป. ลาว สูงที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นผลทำให้สุขภาพเจริญพันธุ์ไม่พึงประสงค์ ซึ่งเกิดจากความรอบรู้ด้านสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ที่จำกัด ส่งผลให้มีพฤติกรรมเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ (Vongxay et al., 2019)

การติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติ เพราะกลุ่มวัยรุ่นหรือวัยรุ่นเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า ดังนั้นกระทรวงสาธารณสุขของ สปป. ลาว ได้ถือเอาสุขภาพเพศเจริญพันธุ์ เป็นหลักสำคัญในการแก้ไขเรื่องการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นลาว แต่ยังคงพบว่า นักเรียนอายุ 15-19 ปี เป็นจำนวนมาก ที่มีการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ สาเหตุหลักมาจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ป้องกัน และโรงเรียนในระดับมัธยมปลาย ไม่มีหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษาและสุขภาพวัยเจริญพันธุ์ ตลอดจนไม่ได้มีการสอนเรื่องการป้องกันโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ในวิชาเรียนและหลักสูตร เนื่องจากผู้สอนไม่ได้เป็นบุคลากรทางด้านสุขภาพ ซึ่งนโยบายของประเทศมีข้อจำกัดว่าบุคคลที่จะสอนเรื่องทางเพศสัมพันธ์ต้องผ่านการอบรมจากบุคลากรทางด้านสุขภาพ ทำให้การป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์สำหรับวัยรุ่นที่เป็นนักเรียนในโรงเรียน มีความยุ่งยากและซับซ้อน (UNFPA, 2023)

ความรอบรู้ด้านสุขภาพ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกำหนัดป้องกันโรค ซึ่งความรอบรู้ด้านสุขภาพเป็นตัวกำหนดของแรงจูงใจในความสามารถของแต่ละบุคคล ในการแสวงหาความเข้าใจและการใช้ข้อมูลเพื่อส่งเสริมให้ตนเองมีสุขภาพดี ประกอบด้วย ทักษะการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและการบริการสุขภาพ ทักษะความรู้ความเข้าใจ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการตนเอง และทักษะการตัดสินใจนำไปสู่การรู้เท่าทันสื่อ หากขาดความรอบรู้ในด้านใดด้านหนึ่งก็จะทำให้พฤติกรรมกำหนัดป้องกันโรคลดลง การส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ เป็นแนวคิดการส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพผ่านการให้ความรู้ (Nutbeam, 2015) ดังเช่นการศึกษาของ จเร ศรีมีชัย และคณะ (Srimeechai et al., 2018) ที่พบว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพเกิดขึ้นได้ด้วยการพัฒนาศักยภาพของบุคคล ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสุขภาพและผลลัพธ์ทางสุขภาพ และการศึกษาของ นัทธิวิทย์ สุขรักษ์ และคณะ (Sookrak et al., 2018) พบว่า การส่งเสริมความรู้อย่างเดียวไม่เพียงพอเพราะไม่ทำให้เกิดพฤติกรรมกำหนัดป้องกัน แต่การส่งเสริมความรู้ให้บุคคลจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ดังการศึกษาของ ยุภาพร นาคกลิ่ง และ ปราณี ทัดศรี (Nakkling & Tudsri, 2017) ที่พบว่า การมีความรอบรู้ทางสุขภาพ มีผลต่อพฤติกรรมกำหนัดป้องกันการมีเพศสัมพันธ์

พยาบาลเวชปฏิบัติใน สปป. ลาว มีบทบาทสำคัญในการดูแลสุขภาพปฐมภูมิ ทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพ การรักษาพยาบาล การฟื้นฟู สนับสนุนตามปัญหาสุขภาพของชุมชน และเน้นการดูแลแบบองค์รวมที่สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ดังนั้น การศึกษาผลของโปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมกำหนัดป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ในแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย (ม.7) โรงเรียนมัธยมปลาย สปป.ลาว จึงมีความสำคัญเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม นำไปสู่การมีพฤติกรรมกำหนัดป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะวัยรุ่นที่ต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือให้มีพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้อง อันจะส่งผลให้วัยรุ่นมีสุขภาพแข็งแรง และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกำหนัดป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ของกลุ่มแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย ก่อนและหลังได้รับโปรแกรมฯ
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกำหนัดป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ภายหลังการทดลองระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมฯ และกลุ่มเปรียบเทียบ

ผลของโปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมกำหนัดป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ในแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย (ม.7) โรงเรียนมัธยมปลาย แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว

สมมุติฐานของการวิจัย

1. หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ กลุ่มแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกำหนัดป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ
2. กลุ่มแกนนำนักเรียนมัธยมปลายที่ได้รับโปรแกรมฯ มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกำหนัดป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ

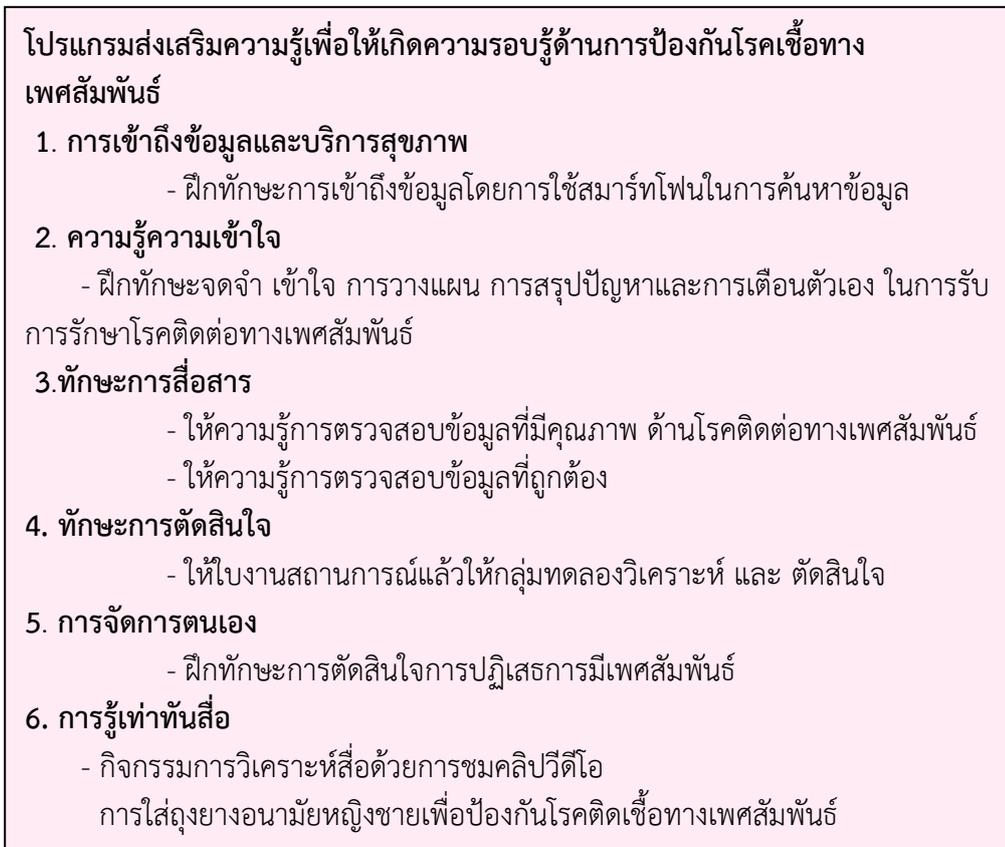
กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์กรอบแนวคิดความรู้ด้านสุขภาพของ Nutbeam (2015) 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ 2) ความรู้ความเข้าใจ 3) ทักษะการสื่อสาร 4) ทักษะการตัดสินใจ 5) การจัดการตนเอง 6) การรู้เท่าทันสื่อ โดยใช้รูปแบบการสอนของ พิตส์ (PIT Model) มีการจัดลำดับเนื้อหาให้มีความเชื่อมโยงกันในแต่ละเนื้อหาอย่างเป็นระบบตามตัวอักษรย่อ PITS ดังนี้ 1) P (pathophysiology): สอนความรู้เรื่องการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ 2) I (indication): ข้อบ่งชี้อาการและอันตรายของการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ 3) T (treatment): การส่งเสริมความรู้เพื่อการป้องกันตนเองไม่ให้เกิด เป็นภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรคทางเพศสัมพันธ์ 4) S (specific): เป็นข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นเรียน ซึ่งระหว่างการแลกเปลี่ยนข้อมูลผู้ป่วยจะรับข้อมูลเข้า (Ingestion) ในความจำ และบุคคลจะตีความตามความเข้าใจที่ได้รับของแต่ละบุคคล (individual interpretation) มีการใช้เทคนิคสะท้อนคิด (reflect) ให้คิดวิเคราะห์ และสอนกลับ (teach back) เพื่อเป็นการทบทวนความจำ เกิดความเชี่ยวชาญด้านสุขภาพของตนเองในการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ จนสามารถเก็บข้อมูลในความจำระยะยาว สามารถนำข้อมูลตามที่ได้รับความรู้และสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปสู่การตัดสินใจของบุคคล และเข้าสู่กระบวนการปรับพฤติกรรมสุขภาพ

สำหรับกิจกรรมในโปรแกรมฯ มีหลากหลายกิจกรรม เช่น การฝึกทักษะการเข้าถึงข้อมูลโดยใช้สมาร์ทโฟนในการค้นหาข้อมูล ฝึกทักษะจดจำ ฝึกทักษะการตัดสินใจ การปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ กิจกรรมการวิเคราะห์สื่อด้วยการชมคลิปวิดีโอ ที่มีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ สปป.ลาว การสร้างโปรแกรมให้ความรอบรู้ด้านสุขภาพ สามารถเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของแกนนำนักเรียนมัธยมปลายได้ ดังแผนภาพที่ 1

ผลของโปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมกำหนัดป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์
ในแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย (ม.7) โรงเรียนมัธยมปลาย แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) แบบ 2 กลุ่มทดสอบก่อน-หลังการทดลอง (two group pre test-post test design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ แกนนำนักเรียนเพศหญิง และเพศชาย อายุ 15-18 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมปลาย (ม.7) ปีการศึกษา 2566 ในนครไกรสรพรหมวิหาร แขวงสะหวันเขต จำนวน 126 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ แกนนำนักเรียนเพศหญิง และเพศชายที่มีอายุ 15-18 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมปลาย (ม.7) ปีการศึกษา 2566 ในนครไกรสรพรหมวิหาร แขวงสะหวันเขต ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ G * Power และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การวิเคราะห์กำลังการทดสอบ (Power analysis) โดยการเปิดตารางได้กำหนดค่าอำนาจการทดสอบ (effect size) = 0.8 (Chananok et al., 2019) กำหนดค่าระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ (alpha) = .05 (power analysis) .95 (Burns & Grove, 2009) ได้กลุ่มตัวอย่าง 35 คนต่อกลุ่ม รวมเป็น 70 คน แต่เนื่องจากแกนนำนักเรียนมีจำนวนเท่ากัน แต่ละ 63 คน ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเอาแกนนำทั้งหมดแต่ละ 63 รวมจำนวนทั้งสิ้น 126 คน โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์การคัดเลือก

1. สมัครใจเข้าร่วมโปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ
2. เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาตลอดระยะเวลาการศึกษา

ผลของโปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์
ในแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย (ม.7) โรงเรียนมัธยมปลาย แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว

3. ผู้ปกครองอนุญาตให้เข้าร่วมการศึกษา

เกณฑ์คัดออก

1. เกิดการเจ็บป่วยในระหว่างการทดลองที่ไม่สามารถเข้าร่วมการวิจัยต่อ
2. มีการย้ายถิ่นหรือย้ายโรงเรียนในระหว่างการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นโปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามรูปแบบการสอนของ พิตส์ (PITSmodel) ประกอบด้วยคู่มือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อการสอนวีดิทัศน์ แผนกิจกรรมการให้ความรู้ ในการสร้างความรอบรู้ (แต่ละกิจกรรมการให้ความรู้ใช้เวลาใช้เวลา 1-2 ชั่วโมง)

ส่วนที่ 2 คือแบบรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ เพศ

2.2 แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ของแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม โดยเป็นข้อคำถามเรื่องพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ จำนวน 34 ข้อ โดยเป็นข้อคำถามแบบ Likert scale คำถามแต่ละข้อมีข้อคำตอบให้เลือก 4 ระดับ โดยมีทั้งข้อคำถามทางบวกและทางลบ กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

	ข้อคำถามทางบวก	ข้อคำถามทางลบ
ไม่ปฏิบัติเลย หรือปฏิบัติ 0 วัน/สัปดาห์	ได้ 1 คะแนน	ได้ 4 คะแนน
ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง หรือปฏิบัติ 1-2 วัน/สัปดาห์	ได้ 2 คะแนน	ได้ 3 คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง หรือปฏิบัติ 3-5 วัน/สัปดาห์	ได้ 3 คะแนน	ได้ 2 คะแนน
ปฏิบัติเป็นประจำ หรือปฏิบัติ 6-7 วัน/สัปดาห์	ได้ 4 คะแนน	ได้ 1 คะแนน

คะแนนระดับน้อยที่สุด เท่ากับ 34 คะแนน และคะแนนสูงสุดคือ 136 คะแนน เกณฑ์การแปลผล โดยการหาค่าเฉลี่ยแบ่งเป็น 3 ช่วงชั้น แปลผลพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ได้ดังนี้

ค่าคะแนน 34-68	หมายถึง	พฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ อยู่ในระดับไม่ดี
ค่าคะแนน 69-103	หมายถึง	พฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าคะแนน 104-136	หมายถึง	พฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ อยู่ในระดับดี

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การหาค่าความตรงตามเนื้อหา (content validity)

1. โปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามรูปแบบการสอนของ พิตส์ (PITS model) ประกอบด้วยคู่มือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อการสอนวีดิทัศน์แบบออนไลน์ ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ได้แก่ แพทย์เชี่ยวชาญด้านโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ 1 คน อาจารย์พยาบาลด้านโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ 2 คน จากนั้นนำมาปรับตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปทดลองใช้

2. แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ได้ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสม และความครอบคลุมเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ แพทย์เชี่ยวชาญด้านโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ 1 คน อาจารย์พยาบาลด้านโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ 2 คน และนำไปปรับแก้ไข และพิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

Effects of an Educational Program to Enhance Health Literacy on Sexually Transmitted Disease Prevention Behaviors Among 7th-grade Student Leaders in a High School in Savannakhet Province, LAO PDR

ผลของโปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์
ในแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย (ม.7) โรงเรียนมัธยมปลาย แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว

การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability)

แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ นำไปทดลองใช้กับแกนนำนักเรียนมัธยมปลายในแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย (ม.7) โรงเรียนมัธยมปลาย แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว จำนวน 30 ราย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง หาค่าความเชื่อมั่นด้วย Cronbach's Alpha Coefficient ได้เท่ากับ .92

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยของคณะกรรมการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะกรรมการจริยธรรมของมหาวิทยาลัยนครพนม ตามโครงการวิจัย เลขที่ 554/REC ของ สปป.ลาว จากนั้นผู้วิจัยได้เข้าพบผู้อำนวยการทั้ง 2 โรงเรียน เพื่อแจ้งจุดประสงค์ และกลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลาของการดำเนินงาน และประโยชน์ที่จะได้รับ หลังจากนั้นเข้าพบครูประจำชั้นของแกนนำนักเรียนทั้ง 2 แห่ง เพื่อเข้าพบแกนนำนักเรียน และแจ้งจุดประสงค์ กำหนดเวลาระยะเวลาของการดำเนินงาน ประโยชน์ของแกนนำนักเรียนที่ได้รับ และการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รหัสแทนชื่อผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อไม่เป็นการเปิดเผย และระบุถึงตัวตนในระหว่างการศึกษา หากกลุ่มตัวอย่างต้องการถอนตัวระหว่างการศึกษาก็สามารถถอนตัวออกจากการศึกษาได้ตลอดเวลาโดยไม่มีผลต่อคะแนน เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมเข้าร่วมในการศึกษา ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างลงนามในใบยินยอมหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ เพื่อเข้าร่วมวิจัย นอกจากนี้หากกลุ่มตัวอย่างมีข้อสงสัยหรือมีคำถามสามารถซักถามผู้วิจัยได้ตลอดการทำวิจัย และกลุ่มตัวอย่างได้รับอนุญาตจากผู้ปกครองทุกราย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ทำหนังสือเสนอขอข้อตกลงในการทำวิจัยที่สถานการศึกษาในระดับชั้นมัธยมปลาย ต่อหัวหน้าแผนกศึกษาธิการ และกีฬา ของแขวงสะหวันเขต สปป.ลาว เมื่อได้ข้อตกลงของหัวหน้าแผนกศึกษาธิการกีฬา แขวงสะหวันเขตแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการทำหนังสือเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสมบูรณสวรรค์ และมัธยมสมบูรณโพธิสวรรค์ เพื่อเก็บข้อมูล และทดลองการวิจัย เมื่อได้รับอนุญาตให้ทำการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล ดังนี้

กลุ่มเปรียบเทียบ

ผู้วิจัยนัดหมายกลุ่มเปรียบเทียบ (1 สัปดาห์ก่อนให้โปรแกรมกลุ่มทดลอง) เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไป และตอบแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ (pre test) และภายหลังจากกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมครบจำนวน 6 สัปดาห์แล้ว ผู้วิจัยได้นัดกลุ่มเปรียบเทียบอีกครั้ง เพื่อตอบแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ (post test)

กลุ่มทดลอง

ผู้วิจัย นัดหมายกลุ่มทดลอง 1 สัปดาห์ก่อนให้โปรแกรม เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไป และตอบแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ (pre test) หลังจากนั้น 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยจัดโปรแกรมในช่วงเช้าและช่วงบ่ายที่ห้องประชุมของโรงเรียน โดยดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอน ใช้เวลาทั้งหมด 6 สัปดาห์ คือ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1-2 ชั่วโมง ได้แบ่งกลุ่มออกเป็น 4 ฐาน คือ ฐานละ 15 คนมี 1 ฐาน และ ฐานละ 16 คนมี 3 ฐาน ดำเนินกิจกรรมดังนี้

สัปดาห์ที่ 1

การให้ความรู้เรื่องการเข้าถึงข้อมูล และบริการสุขภาพที่เกี่ยวกับความรู้ด้านสุขภาพทางเพศ เพศศึกษา ตลอดจนโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ โดยการให้ความรู้ใช้กระบวนการจัดกิจกรรมการฝึกสืบค้นการเข้าถึงข้อมูล โดยการใช้สมาร์ทโฟน และอินเทอร์เน็ต เช่น การค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับพยาธิสภาพของโรคทางเพศสัมพันธ์ปัจจัยสาเหตุ (P: pathophysiology) โรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ (I: indication): ข้อบ่งชี้อาการและอันตรายของการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ (T: treatment): การรักษา และการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์

ผลของโปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมกำบังการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์
ในแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย (ม.7) โรงเรียนมัธยมปลาย แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว

(S: specific): ความเฉพาะเจาะจงในการสืบค้นข้อมูลที่มีความใกล้เคียงกับบริบทเฉพาะบุคคล เช่น โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่พบมากในกลุ่มวัยเรียน วิธีป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในเพศชาย/หญิง จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างนำข้อมูลที่สืบค้นได้มาสรุปแลกเปลี่ยนกัน และนักวิจัยทำหน้าที่เสริมข้อมูลและร่วมสรุปเพิ่มเติมประเด็นความรู้ให้ชัดเจน ก่อนให้แนวทางการนำข้อมูลไปใช้ในชีวิตประจำวันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกันต่อไป (ใช้เวลา 2 ชั่วโมง)

สัปดาห์ที่ 2

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และความรู้ความเข้าใจและแจกคู่มือ โดยให้ร่วมกันสรุปเนื้อหาบทเรียนที่ได้เรียนรู้จากสัปดาห์ก่อน นำเข้าสู่การออกแบบแลกเปลี่ยนการเรียนรู้สู่การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จากนั้นเน้นย้ำและเตือนความจำเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับ โดยการสร้างความเข้าใจผ่านกิจกรรมกลุ่มการให้ความรู้ ให้ความรู้ตาม PITs Model คือ P (pathophysiology) พยาธิสรีรวิทยา สาเหตุ I (indication): อาการและอาการแสดงเรื่องโรคทางเพศสัมพันธ์ T (treatment): การป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์และยกตัวอย่าง 1 โรค ของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ S (specific): โรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ที่พบในกลุ่มวัยเรียน มีการฝึกทักษะจดจำ เข้าใจ การวางแผน การสรุปปัญหา และการเตือนตัวเอง ในการรับการรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ก่อนสรุปปิดและแจกคู่มือ (ใช้เวลา 1 ชั่วโมง)

สัปดาห์ที่ 3

การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการสื่อสารให้ความรู้การตรวจสอบข้อมูลที่มีคุณภาพด้านโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ให้ความรู้การตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้อง โดยการฝึกสื่อสารเพื่อให้ได้รับข้อมูลเรื่องการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ตามหลักของพิตส์ ในประเด็น P (pathophysiology) พยาธิสรีรวิทยาของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ I (indication): อาการ และอาการแสดงเรื่องโรคทางเพศสัมพันธ์ T (treatment): การรักษา และการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ S (specific): โรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ที่พบในกลุ่มวัยเรียน (ใช้เวลา 2 ชั่วโมง)

สัปดาห์ที่ 4

การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการตัดสินใจ โดยให้โรงงานสถานการณ์แล้วให้กลุ่มทดลองวิเคราะห์ และตัดสินใจ โดยผู้วิจัยกำหนดโจทย์สถานการณ์ที่ต้องมีการตัดสินใจด้านการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ แล้วให้กลุ่มแกนนำนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ถึงผลดี/ผลเสีย ถึงทางเลือกนั้น ๆ และตัดสินใจเลือกจัดการสถานการณ์พร้อมบอกเหตุผลของการตัดสินใจ (ใช้เวลา 1 ชั่วโมง)

สัปดาห์ที่ 5

การจัดกิจกรรมการจัดการตนเอง ฝึกทักษะการตัดสินใจการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ โดยให้โจทย์สถานการณ์จำลองและให้ร่วมกันเสนอแนวทางในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ในสถานการณ์และบริบทที่แตกต่างกัน (ใช้เวลา 1 ชั่วโมง)

สัปดาห์ที่ 6

การจัดกิจกรรมในการส่งเสริมให้เกิดการรู้เท่าทันสื่อ กิจกรรมการวิเคราะห์สื่อด้วยการชมคลิปวิดีโอการใส่ถุงยางอนามัยหญิง/ชายเพื่อป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และร่วมวิเคราะห์สื่อและความเชื่อเกี่ยวกับวิธีป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ว่ามีความถูกต้องและน่าเชื่อถือหรือไม่ (ใช้เวลา 1 ชั่วโมง)

หลังจากกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมครบจำนวน 6 สัปดาห์แล้ว ผู้วิจัยได้นัดกลุ่มทดลอง เพื่อประเมินผลหลังจากการสิ้นสุดการให้โปรแกรม โดยให้ตอบแบบสอบถามพฤติกรรมกำบังการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ (post test)

ผลของโปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์
ในแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย (ม.7) โรงเรียนมัธยมปลาย แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา แจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยสถิติ t-test วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ โดยใช้สถิติ independent t-test วิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติ paired t-test เนื่องจากข้อมูลทุกชุดมีการแจกแจงแบบโค้งปกติ

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป ของกลุ่มตัวอย่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ในด้านเพศ และอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม มีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่คล้ายคลึงกัน กลุ่มทดลองเป็นเพศชาย 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.00 และเพศหญิง 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.00 กลุ่มเปรียบเทียบเป็น เพศชาย 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.00 และเพศหญิง 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.00 กลุ่มทดลองมีอายุ 16 ปี จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.30 อายุ 17 ปี จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.50 และ อายุ 18 ปี จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.10 ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบ มีอายุ 15 ปี จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.20 มีอายุ 16 ปี จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.30 อายุ 17 ปี จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.70 และ อายุ 18 ปี จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.30 โดยข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทุกตัวแปร ($p > .05$)

คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ของแกนนำนักเรียนมัธยมปลายที่เข้าร่วมการศึกษา

คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นแกนนำนักเรียนมัธยมปลายที่เข้าร่วมการศึกษาคั้งนี้พบว่า ภายหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมฯ คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ของแกนนำนักเรียนมัธยมปลายของกลุ่มทดลอง หลังได้รับโปรแกรมฯ ($M = 93.11, SD = 18.94$) สูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M = 65.13, SD = 15.79$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ของแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย ก่อนและหลังการทดลอง

ตัวแปรที่ศึกษา	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		p-value
	M	SD	M	SD	
พฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์	65.13	15.79	93.11	18.94	< .001

ภายหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมฯ พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ของแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย หลังได้รับโปรแกรมของกลุ่มทดลอง ($M = 93.11, SD = 18.94$) สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ($M = 78.32, SD = 16.45$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ดังตารางที่ 2

ผลของโปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์
ในแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย (ม.7) โรงเรียนมัธยมปลาย แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์หลังได้รับโปรแกรมฯ ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มกลุ่มเปรียบเทียบ

ตัวแปรที่ศึกษา	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		p-value
	M	SD	M	SD	
พฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์	93.11	18.94	78.32	16.45	< .001

การอภิปรายผล

การดำเนินการตามโปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวคิดความรอบรู้ด้านสุขภาพของ Nutbeam (Nutbeam, 2015) โดยใช้รูปแบบการสอนของพิตส์ (PIT Model) ในการให้ความรู้แก่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมปลาย มีเป้าหมายเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเกิดพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากได้รับ โปรแกรมฯ กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์สูงกว่ากลุ่มกลุ่มเปรียบเทียบ และสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ตามสมมติฐานข้อ 1 และสมมติฐานข้อ 2

ผลการศึกษาสามารถอภิปรายได้ ดังนี้ จากกระบวนการดำเนินการที่ส่งเสริมให้กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมฯ พบว่า กลุ่มทดลอง มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์สูงกว่าก่อนทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อาจเนื่องจากผลของโปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากแนวคิดความรอบรู้ด้านสุขภาพของ Nutbeam (Nutbeam, 2015) นั้น เป็นการดำเนินการที่ส่งเสริมให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนมัธยมปลายได้มีการเรียนรู้โดยการเข้าร่วมกิจกรรม ดำเนินการสืบค้นด้วยข้อมูลด้วยตนเอง มีกิจกรรมส่งเสริมให้สามารถทำความเข้าใจข้อมูล เลือกลงและบ่งชี้คุณค่า ความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้ อันนำไปสู่การตัดสินใจในการนำข้อมูลไปใช้ เพื่อประกอบการตัดสินใจในการจัดการตนเอง

นอกจากนั้นกระบวนการจัดกิจกรรมกลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และการเสริมความรู้และข้อมูล โดยผู้วิจัย ทำให้เกิดการพัฒนาระบบการเรียนรู้และส่งผลให้เกิดความรู้อันนำไปสู่การเกิดความรู้ทั้ง 3 ระดับ คือ ความรอบรู้ด้านสุขภาพขั้นพื้นฐาน (Functional Health Literacy) ความรอบรู้ด้านสุขภาพขั้นปฏิสัมพันธ์ (Communicative/ Interactive Health Literacy) และความรอบรู้ด้านสุขภาพขั้นวิจารณ์ญาณ (Critical Health Literacy) ผ่านกระบวนการดำเนินการกิจกรรมกลุ่ม เพื่อส่งเสริมให้เกิดทักษะของความรู้ด้านสุขภาพ ในการก่อให้เกิดพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ มี 6 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ ทักษะความรู้ความเข้าใจ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการจัดการตนเอง และทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ตามกระบวนการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีมีตาโกกี โดยใช้หลักการสอนของ พิตส์ (PITS model)

การใช้หลักการสอนของ พิตส์ ประกอบด้วย P (pathophysiology) โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ I (indication): ข้อบ่งชี้อาการและอันตรายของการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ T (treatment): การรักษา และการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ S (specific): ความเฉพาะเจาะจงในการสืบค้นข้อมูลที่มีความใกล้เคียงกับบริบทเฉพาะบุคคล เช่น โรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ที่พบมากในกลุ่มวัยเรียน วิธีป้องกันโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ในความจำ ลำดับต่อมาบุคคลจะตีความตามความเข้าใจที่ได้รับของแต่ละบุคคล (individual interpretation) และมีการใช้เทคนิคสะท้อนคิด (reflect) ให้คิดวิเคราะห์ และสอนกลับ (teach back) เพื่อเป็น

ผลของโปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์
ในแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย (ม.7) โรงเรียนมัธยมปลาย แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว

การทบทวนความจำเกิดความเชี่ยวชาญด้านสุขภาพของตนเองในการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ จนสามารถเก็บข้อมูลในความจำระยะยาว สามารถนำข้อมูลตามที่ได้รับรู้และสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปสู่การตัดสินใจของบุคคล และเข้าสู่กระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ

การดำเนินการโดยการจัดกิจกรรมฝึกสืบค้นการเข้าถึงข้อมูลโดยการใช้สมาร์ทโฟน และอินเทอร์เน็ต และผู้วิจัยได้ให้ความรู้ มีการจัดลำดับเนื้อหาที่กระชับ เข้าใจง่าย ในเรื่องโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ และใช้กิจกรรมให้ความรู้การฝึกสื่อสารเพื่อให้ได้รับข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลที่มีคุณภาพ และ ถูกต้อง ให้ทีมงานสถานการณ์ แล้วให้กลุ่มทดลองวิเคราะห์ และตัดสินใจ โดยผู้วิจัยกำหนดโจทย์สถานการณ์ฝึกทักษะการตัดสินใจ การปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ โดยให้โจทย์สถานการณ์จำลอง และให้กลุ่มทดลองร่วมกันเสนอแนวทางในการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ตามสถานการณ์ และใช้กิจกรรมการวิเคราะห์สื่อด้วยการชมคลิปวิดีโอ การใส่ถุงยางอนามัย หญิง/ชาย ร่วมวิเคราะห์สื่อและความเชื่อเกี่ยวกับวิธีป้องกันโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ว่า มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือหรือไม่ ซึ่งจะเห็นได้ว่ากิจกรรมและสื่อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความเหมาะสมกับวัยนักเรียนในยุคปัจจุบัน จึงทำให้แกนนำนักเรียนเกิดความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม และส่งผลให้กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภในวัยเรียนของแกนนำนักเรียนโรงเรียนเอกชน ที่ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองมากกว่า ก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) (Chananok et al., 2019)

จะเห็นได้ว่า แนวคิดทฤษฎีความรอบรู้ด้านสุขภาพนั้น หากบุคคลมีความรอบรู้ด้านสุขภาพที่ดี จะส่งผลให้บุคคลเกิดการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพที่ดี ก่อให้เกิดผลลัพธ์ทางสุขภาพที่ดี ดังนั้นการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านพฤติกรรมการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ตามองค์ประกอบที่สำคัญของ นันทปิม ที่มีกระบวนการส่งเสริมให้บุคคลเกิดทักษะในการเข้าถึงข้อมูล ทักษะเข้าใจ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการตัดสินใจ ทักษะในการจัดการตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาของ จเร ศรีมีชัย (Srimeechai et al., 2018) ที่พบว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพเกิดขึ้นได้ด้วยการพัฒนาศักยภาพของบุคคล อันจะส่งผลต่อพฤติกรรมสุขภาพ และผลลัพธ์ทางสุขภาพ และสอดคล้องกับการศึกษาของ นัทธวิทย์ สุขรักษ์ และคณะ (Sookrak et al., 2018) ที่พบว่า การส่งเสริมความรู้ อย่างเดียวไม่เพียงพอ เพราะไม่ทำให้เกิดพฤติกรรมการป้องกัน แต่การส่งเสริมความรู้ให้บุคคลจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้

ผลการวิจัยนี้ จึงสรุปได้ว่า โปรแกรมส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ของแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย ทำให้ค่าคะแนนพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ สูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. พยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน และบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องในการ ป้องกันโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ สามารถนำโปรแกรมการส่งเสริมความรู้ด้านพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ และ แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มตัวอย่างในช่วงอายุอื่น ๆ ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ เพื่อช่วยในการควบคุมการโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์

2. ควรมีการจัดการเรียนการสอนเรื่องเพศศึกษาในหลักสูตรระดับมัธยมปลาย ใน สปป. ลาว

Effects of an Educational Program to Enhance Health Literacy on Sexually Transmitted Disease Prevention Behaviors Among 7th-grade Student Leaders in a High School in Savannakhet Province, LAO PDR

ผลของโปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมกำบังการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์
ในแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย (ม.7) โรงเรียนมัธยมปลาย แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาติดตามผลของพฤติกรรมกำบังโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ในระยะยาว และมีการติดตามการนำความรู้ที่ได้ของแกนนำนักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมฯ ไปขยายสู่นักเรียนกลุ่มอื่น ๆ

References

- Bureau of Reproductive Health, Department of Health, Ministry of Public Health. (2018). *Situation of reproductive health in teenagers and youth*. http://rh.anamai.moph.go.th/download/all_file/index/situationRH_2561_Website.pdf
- Burns, N., & Grove, S. K. (2009). *The practice of nursing research: Appraisal, synthesis and generation of evidence* (6th ed.). Elsevier.
- Chananok, J., Udompoka, T., & Norkaew, J. (2019). The effect of AIDS prevention behavior promotion program sexually transmitted diseases and pregnancy in school among student leaders in a private school in Mueang District, Nakhon Ratchasima Province. *Journal of Health and Development Nakhon Ratchasima Public Health Provincial Office*, 5(1), 97-104.
- Chanthamath, S., Wongkongdech, R., & Intarat, N. (2019). Behavioral intervention for HIV/AIDS prevention program among students in Khammouane Technical- Vocational College, Lao People's Democratic Republic. *UBRU Journal for Public Health Research*, 7(2), 174-184. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/ubrphjou/article/view/171109>
- Department of Disease Control, Ministry of Public Health. (2023). *Annual report 2022 division of AIDS and STIs*. https://ddc.moph.go.th/das/journal_detail.php?publish=14849
- Inthavong, K., Ha, L. T. H., Anh, L. T. K., & Sychareun, V. (2020). Knowledge of safe sex and sexually transmitted infections among high school students, Vientiane Prefecture, Lao PDR. *Global Health Action*, 13(suppl 2), 1785159. <https://doi.org/10.1080/16549716.2020.1785159>
- Manwong, M., Thongnopakun, S., Rodjarkpai, Y., Wattanaburanon, A., & Visanuyothin, S. (2022). Sexual health literacy and preventive behaviors among middle-school students in a rural area during the COVID-19 situation: A mixed methods study. *Health Promotion Perspectives Journal*, 12(2), 178-185.
- Nakkling, Y., & Tudsri, P. (2017). Effect of self-efficacy enhancement program on health behaviors among older adults with uncontrolled hypertension. *Apheit Journal*, 6(1), 27-35. https://apheit.bu.ac.th/journal/science-vol6-1/3_07_formatted%20V6-1.pdf
- Nutbeam, D. (2015). Defining, measuring and improving health literacy. *Health Evaluation and Promotion*, 42(4), 450-456.
- Sookrak, N., Srisuriyawate, R., & Homsin, P. (2018). Predicted factors of consistent condom use among men who have sex with men (MSM) undergraduate students in higher education institutions Chonburi Province. *Journal of Public Health Nursing*, 32(3), 83-100.

Effects of an Educational Program to Enhance Health Literacy on Sexually Transmitted Disease Prevention Behaviors Among 7th-grade Student Leaders in a High School in Savannakhet Province, LAO PDR

ผลของโปรแกรมการให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ในแกนนำนักเรียนมัธยมปลาย (ม.7) โรงเรียนมัธยมปลาย แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว

- Srimeechai, J., Rutchanagul, P., & Kummabutr, J. (2018). The sexual and reproductive health care behavior of university students engaging in virtual marital relationships. *Journal of Health and Nursing Research (Journal of Boromarajonani College of Nursing, Bangkok)*, 34(3), 43-54. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/bcnbangkok/article/view/168622>
- UNFPA. (2023). *Bright future in 2023 for Lao PDR and UNFPA cooperation 2022*. <https://lao.unfpa.org/en/news/bright-future-2023-lao-pdr-and-unfpa-cooperation>
- Vongxay, V., Albers, F., Thongmixay, S., Thongsombath, M., Broerse, J. E. W., Sychareun, V., & Essink, D. R. (2019). Sexual and reproductive health literacy of school adolescents in Lao. *PLOS ONE*, 14(1), e0209675. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0209675>
- World Health Organization. (2018). *Guidance on ethical considerations in planning and reviewing research studies on sexual and reproductive health in adolescents*. <https://www.who.int/publications/i/item/9789241508414>
- World Health Organization. (2019). *World Health statistics overview 2019: Monitoring health for the SDGs, sustainable development goals*. WHO. <https://reliefweb.int/report/world/world-health-statistics-2019-monitoring-health-sdgs>
- World Health Organization. (2021). *Sexually transmitted infections (STIs)*. [https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/sexually-transmitted-infections-\(stis\)](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/sexually-transmitted-infections-(stis))